

మన అద్భుతం ప్రపంచం

3వ తరగతి పాఠ్యపుస్తకం
మన చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచం

0335

विद्यया ऽ मृतमश्नुते

एन सी ई आर टी
NCERT

राष्ट्रीय शैक्षिक अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद्
NATIONAL COUNCIL OF EDUCATIONAL RESEARCH AND TRAINING

0335 - మన అద్భుత ప్రపంచం- 3వ తరగతి పాఠ్యపుస్తకం
మన చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచం

ISBN 978-93-5292-863-7

ప్రథమ ముద్రణ

జూన్ 2024 జ్యేష్ఠ 1946

PD 1000T SU

© నేషనల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషనల్ రీసెర్చ్ అండ్ ట్రైనింగ్, 2024

₹ 65.00

ఎన్ సీఈ ఆర్ టీ వాటర్ మార్క్ తో 80 జీఎస్ ఎం పేపర్ పై ముద్రించారు.

నేషనల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషనల్ రీసెర్చ్ అండ్ ట్రైనింగ్, శ్రీ అరబిందో మార్క్, న్యూఢిల్లీ 110 016 ద్వారా పబ్లికేషన్ డివిజన్ లో ప్రచురించబడింది మరియు నగీన్ ప్రకాశన్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ లో ముద్రించబడింది. లిమిటెడ్, విలేజ్ సలార్ పూర్, పోస్ట్ రాజ్ పురా, మవానా రోడ్, మీరట్-250 001 (U.P.)

అన్ని హక్కులు రిజర్వ్ చేయబడ్డాయి

- ప్రచురణకర్త యొక్క ముందస్తు అనుమతి లేకుండా ఈ ప్రచురణ యొక్క ఏ భాగాన్ని పునరుత్పత్తి చేయరాదు, పునరుద్ధరణ వ్యవస్థలో నిల్వ చేయరాదు లేదా ప్రసారం చేయరాదు, ఏ రూపంలోనైనా లేదా ఏ విధంగానైనా, ఎలక్ట్రానిక్, మెకానికల్, ఫోటోకాపీయింగ్, రికార్డింగ్ లేదా ఇతరత్రా.
- ఈ పుస్తకాన్ని ప్రచురణకర్త అనుమతి లేకుండా, అది ప్రచురితమైన పుస్తకం కాకుండా మరే రూపంలోనూ, వర్తకం ద్వారా, తిరిగి అమ్మకూడదు, అద్దెకు తీసుకోకూడదు లేదా పారవేయకూడదు అనే షరతుకు లోబడి ఈ పుస్తకాన్ని అమ్ముతారు.
- ఈ ప్రచురణ యొక్క సరైన ధర ఈ పేజీలో ముద్రించబడిన ధర, రబ్బరు స్టాంప్ లేదా స్టిక్కర్ లేదా మరేదైనా ఇతర మార్గాల ద్వారా సూచించబడిన ఏదైనా సవరించిన ధర తప్ప మరెటు ఆమోదయోగ్యం కాదు.

**ప్రచురణ కార్యాలయాలు
ముక్కలు, ఎన్సీఈఆర్టీ**

- ఎన్ సీఈ ఆర్ టీ క్యాంపస్
శ్రీ అరబిందో మార్క్
న్యూఢిల్లీ 110 016 **ఫోన్ : 011-26562708**
- 108, 100 ఫీట్స్ రోడ్డు
మోస్టెకెర్ హిల్స్ ఎక్స్ప్లెన్
బనశంకర్ III దశ
బెంగళూరు 560 085 **ఫోన్ : 080-26725740**
- నవజీవన్ ట్రస్ట్ భవనం
పి.ఓ. నవజీవన్
అహ్మదాబాద్ 380 014 **ఫోన్ : 079-27541446**
- సిడబ్ల్యూసి క్యాంపస్
ధన్యల్ బస్ స్టాప్ ఎదురుగా
వాసిహతి
కోల్ కతా 700 114 **ఫోన్ : 033-25530454**
- CWC కాంప్లెక్స్
మలిగావ్
గౌహతి 781 021 **ఫోన్ : 0361-2674869**

ప్రచురణ బృందం

- హెడ్, పబ్లికేషన్ : అనూప్ కుమార్ రాజ్ వుత్ డివిజన్
- చీఫ్ ఎడిటర్ : శ్వేతా ఉప్పల్
- చీఫ్ ప్రొడక్షన్ ఆఫీసర్ : అలాన్ చిత్కర
- చీఫ్ బిజినెస్ మేనేజర్ : అమితాబ్ కుమార్
- ప్రోడక్షన్ ఆఫీసర్ : జహాన్ లాల్

కవర్, డిజైన్ మరియు ఆర్ట్ వర్క్
జోయెల్ గిల్

దృష్టాంతం
సిల్వా బనశ్రియార్, సుశాంత పాల్,
పాలక్ శర్మ, నానిత్ బీఎస్
-అజీమ్ ప్రేమ్ జీ ఫౌండేషన్, బెంగళూరు

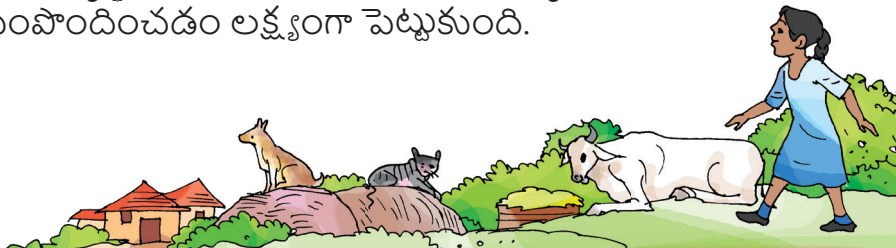
ముందుమాట

జాతీయ విద్యావిధానం 2020 ప్రకారం పాఠశాల విద్యలో ప్రాథమిక దశ పిల్లల సమగ్ర అభివృద్ధికి పునాదిగా పనిచేస్తుంది. ఇది మన దేశం యొక్క నీతి మరియు రాజ్యాంగ పీఠకలో పొందుపరచబడిన అమూల్యమైన విలువలను గ్రహించడమే కాకుండా, ప్రాథమిక అక్షరాస్యత మరియు సంఖ్యాజ్ఞానాన్ని పొందటానికి కూడా వీలు కల్పిస్తుంది. ఈ పునాది వారిని ఆరంభ దశలోనే సవాళ్లను అదిగమించడానికి మరియు పరివర్తన చెందడానికి సంసిద్ధం చేస్తుంది.

సన్నాహక దశ 3 వ తరగతి నుండి 5 వ తరగతి వరకు మూడు సంవత్సరాల పాటు ప్రాథమిక మరియు మధ్య దశల మధ్య వారధిగా పనిచేస్తుంది. ఈ దశలో అందించబడే విద్య పునాది దశ యొక్క బోధనా విధానాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఆట-మార్గం మరియు ఆవిష్కరణతో పాటు కార్యాచరణ-ఆధారిత అభ్యాస పద్ధతులు కొనసాగుతున్నప్పటికీ, పిల్లలకు పాఠ్యపుస్తకాలు మరియు అధికారిక తరగతి గది సెట్టింగులు కూడా పరిచయం చేయబడతాయి. ఈ పరిచయం పాఠ్యాంశ రంగాలలో ఒక పునాదిని స్థాపించడం, చదవడం, రాయడం, మాట్లాడటం, డ్రాయింగ్, పాడటం మరియు ఆడటం ద్వారా సంపూర్ణ అభ్యాసం మరియు స్వీయ అన్వేషణను ప్రోత్సహించడం. ఈ సమగ్ర విధానంలో భౌతిక విద్య, కళల విద్య, పర్యావరణ విద్య, భాషలు, గణితం, ప్రాథమిక శాస్త్ర విజ్ఞానం మరియు సామాజిక శాస్త్రం ఉంటాయి. ఈ సమగ్ర విధానం పిల్లలను అభిజ్ఞా సూక్ష్మ గ్రాహక (cognitive sensitive) మరియు భౌతిక-ప్రానిక్ (భావోద్వేగ) స్థాయిలలో అప్రయత్నంగా మధ్య దశకు పరివర్తన చెందడానికి బాగా సన్నద్ధమయ్యేలా చేస్తుంది.

నేషనల్ కరిక్యులమ్ ఫ్రేమ్ వర్క్ ఫర్ స్కూల్ ఎడ్యుకేషన్ (ఎన్ సీఎఫ్-ఎస్ ఈ) సిఫారసులకు అనుగుణంగా ఎన్ఈపీ 2020కి కొనసాగింపుగా సన్నాహక దశలో 'ది వరల్డ్ ఎరౌండ్ అస్' అనే కొత్త సబ్జెక్టును తీసుకొచ్చారు. ఈ సబ్జెక్టు అనుభవపూర్వక అభ్యాసన విధానం ద్వారా పర్యావరణ విద్యను అందించడం, పిల్లల అనుభవాలను మిడిల్ స్టేజ్ లో వారు అధ్యయనం చేసే వివిధ సబ్జెక్టు ప్రాంతాల ప్రాథమిక భావనలతో అనుసంధానించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

మన అద్భుత ప్రపంచం, చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచం మన కోసం పాఠ్యపుస్తకం, పిల్లలు వారి ప్రపంచం గురించి వారి రోజువారీ అభ్యాసాన్ని వివిధ విషయాల యొక్క ప్రాథమిక భావనలతో అనుసంధానించడంలో సహాయపడటానికి రూపొందించబడింది విభాగాలు- సైన్స్, సోషల్ సైన్సెస్ మరియు ఎన్విరాన్మెంటల్ ఎడ్యుకేషన్. ఇది వారి పర్యావరణం పట్ల వారి సున్నితత్వాన్ని పెంచడం, సమాజంతో పనిచేయడానికి నైపుణ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం మరియు వివిధ వృత్తుల పట్ల సానుకూల దృక్పథాన్ని పెంపొందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

మన అద్భుత ప్రపంచం భావనాత్మక అవగాహన, విమర్శనాత్మక ఆలోచన, సృజనాత్మకత మరియు ఈ అభివృద్ధి దశకు అవసరమైన విలువలు మరియు స్వభావాలకు ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది. ఇది సమ్మిళితం, బహుభాషావాదం, లింగ సమానత్వం మరియు సాంస్కృతిక మూలాలు వంటి వంటి బహుముఖ అంశాలను (cross-cutting themes) కలిగి ఉంటుంది, తగిన ఐసిటి సాధనాలు మరియు పాఠశాల-ఆధారిత మదింపులను సమీకృతం చేస్తుంది.

ఈ దశలో పిల్లల్లో సహజమైన కుతూహలాన్ని పెంపొందించడం ద్వారా వారి ప్రశ్నలను పరిష్కరించడం మరియు కోర్ లెర్నింగ్ సూత్రాల ఆధారంగా కార్యకలాపాలను రూపొందించడం అవసరం. ప్లే-వేపద్ధతి కొనసాగుతున్నప్పుడు, బోధన కోసం ఉపయోగించే బొమ్మలు మరియు ఆటల స్వభావం కేవలం ఆకర్షణ కంటే నిమగ్నతను పెంచడానికి అభివృద్ధి చెందుతుంది.

ఈ పాఠ్యపుస్తకం విలువైనది అయినప్పటికీ, పిల్లలు ఈ అంశంపై అదనపు వనరులను అన్వేషించాల్సిన అవసరం ఉంది. పాఠశాల గ్రంథాలయాలు ఈ విస్తృత అభ్యాసాన్ని సులభతరం చేయాలి మరియు తల్లిదండ్రులు మరియు ఉపాధ్యాయులు వారి ప్రయత్నాలకు మద్దతు ఇవ్వాలి.

సమర్థవంతమైన అభ్యాసన వాతావరణం పిల్లలను ప్రేరేపిస్తుంది, వారిని నిమగ్నం చేస్తుంది మరియు అభ్యాసానికి కీలకమైన ఉత్సుకత మరియు ఆశ్చర్యాన్ని పెంపొందిస్తుంది.

ఆరంభ దశలో ఉన్న విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయులందరికీ నేను ఈ పాఠ్యపుస్తకాన్ని నమ్మకంతో సిఫార్సు చేస్తున్నాను. దీని అభివృద్ధిలో పాల్గొన్న ప్రతి ఒక్కరికీ నేను కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాను, ఇది అంచనాలను అందుకుంటుందని ఆశిస్తున్నాను. ఎన్సిఈఆర్టి వ్యవస్థాగత సంస్కరణలు మరియు ప్రచురణ నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి కట్టుబడి ఉన్నందున, పాఠ్యపుస్తక కంటెంట్ను మెరుగుపరచడానికి మేము అభిప్రాయాన్ని స్వాగతిస్తున్నాము.

దినేష్ ప్రసాద్ సకానీ
డైరెక్టర్.

జాతీయ విద్యా పరిశోధన మరియు
శిక్షణ మండలి

న్యూ ఢిల్లీ

25 మే 2024

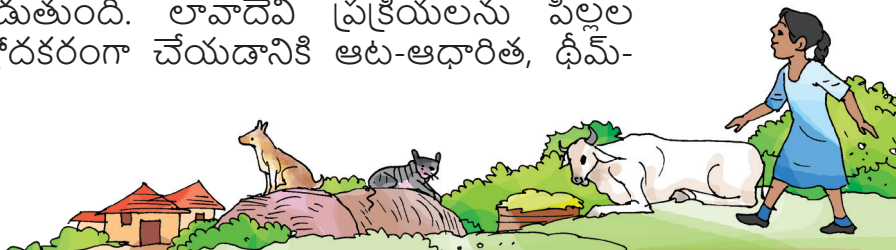

పాఠ్యపుస్తకం గురించి

స్కూల్ ఎడ్యుకేషన్ కొరకు నేషనల్ కరిక్యులమ్ ఫ్రేమ్ వర్క్ (ఎన్సీఎఫ్-ఎస్ఈ) 2023 3-5 తరగతుల పాఠశాల విద్య సన్నాహక దశలో ప్రపంచం మన చూట్టూ అమెరికా (టీడబ్ల్యూఎయూ)ను ప్రధాన పాఠ్యాంశంగా గుర్తించింది. జాతీయ విద్యావిధానం (ఎన్ఈపీ) 2020, ఎన్సీఎఫ్-ఎస్ఈ 2023 ఈ సబ్జెక్టులో అభ్యసనకు సమగ్ర, బహుళ క్రమశిక్షణా విధానాన్ని ఏకీకృతం చేయాలన్న అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతున్నాయి. అందువలన, ఈ సబ్జెక్టు ప్రాంతం యొక్క స్వభావం ఇంటిగ్రేటెడ్ మరియు ఇంటర్ డిసిప్లినరీగా సిఫార్సు చేయబడింది. పై రెండు విధాన పత్రాలు ప్రయోగాత్మక అభ్యాసం, అన్వేషణ మరియు అన్వేషణను సన్నాహక దశ పాఠ్యప్రణాళికలో ముఖ్యమైన అంశంగా సూచిస్తాయి.

పై విధాన దృక్పథం ఆధారంగా ఒక పాఠ్యపుస్తకం శీర్షిక మన అద్భుత ప్రపంచం 3వ తరగతి కోసం రూపొందించబడింది మరియు అభివృద్ధి చేయబడింది. మన అద్భుత ప్రపంచం, శీర్షిక సూచించినట్లుగా, ఉత్సుకతను రేకెత్తిస్తుంది మరియు ప్రత్యక్ష కార్యకలాపాలు మరియు ఓపెన్-ఎండెడ్ విచారణల ద్వారా అనుభవపూర్వక అభ్యాసం, అన్వేషణ, పరిశోధన, ఆవిష్కరణ మరియు విమర్శనాత్మక ఆలోచనను ప్రోత్సహిస్తుంది. ఈ సబ్జెక్టులో సైన్స్, సోషల్ సైన్సెస్, ఎన్విరాన్మెంటల్ ఎడ్యుకేషన్ ఉంటాయి. పిల్లలు తమ పరిసరాలను ఆనందం మరియు కుతూహలంతో అన్వేషిస్తున్నప్పుడు అవగాహనను లోతుగా అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు సమస్య పరిష్కారం మరియు విమర్శనాత్మక ఆలోచనా నైపుణ్యాలను పెంపొందించడానికి ఈ పుస్తకం నిజ జీవిత అనుభవాలను నొక్కి చెబుతుంది. ప్రతి యూనిట్ కు సంబంధించిన చాప్టర్ రూపకల్పన యువ మనస్సులు స్వతంత్రంగా ఆలోచించడానికి, వారి పరిశీలనలను ప్రతిబింబించడానికి మరియు ఓపెన్ ఎండెడ్ ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇవ్వడానికి అవకాశాలను అందిస్తుంది. ఇది పిల్లలకు బట్టిపట్టడాన్ని తొలగించడానికి అవకాశాలను అందిస్తుంది మరియు పిల్లలు వారి పరిసరాలతో చురుకుగా పాల్గొనడానికి ప్రోత్సహిస్తుంది, ఆసక్తి మరియు విచారణ భావనను పెంపొందిస్తుంది. ఈ విధానం భావనలు మరియు నైపుణ్యాల అభివృద్ధిలో తెలిసిన నుండి తెలియని, స్థానిక నుండి ప్రపంచ, సరళమైన నుండి సంక్లిష్టమైన, కాంక్రీట్ నుండి సారాంశం మరియు సుపరిచితం నుండి తెలియని వరకు పురోగతిని అనుసరిస్తుంది.

ఈ పాఠ్యపుస్తకంలో మూడు విస్తృత అంశాలు ఉన్నాయి. మొదటి భాగం ఆశించిన అభ్యసన కోసం కంటెంట్ మరియు నైపుణ్యాలను ఎంచుకోవడం. రెండవ అంశం పిల్లలకు ఇంటరాక్టివ్ గా ఉండే విధంగా కంటెంట్ ను ప్రదర్శించడం. ఇది భావనలు మరియు నైపుణ్యాలను లావాదేవీలలో ఉపాధ్యాయులకు సహాయపడుతుంది. లావాదేవీ ప్రక్రియలను పిల్లల కేంద్రీకృతంగా మరియు ఆహ్లాదకరంగా చేయడానికి ఆట-ఆధారిత, థీమ్-

ఆధారిత, బోమ్మ-ఆధారిత మరియు విచారణ-ఆధారిత వంటి వివిధ వయస్సు-తగిన బోధనా విధానాలను పాఠ్యం యొక్క ప్రదర్శన కలిగి ఉంటుంది.

మూడవ అంశం మూల్యాంకన ప్రక్రియల ఎంపిక మరియు పిల్లల అభ్యసన పురోగతిని ట్రాక్ చేయడం. పిల్లలు కూడా పిక్చర్ రీడింగ్, డిస్కషన్, ఎక్స్పెరిమెంటేషన్ ద్వారా నేర్చుకుంటారని మనందరికీ తెలుసు. పజిల్స్ మరియు పొడుపుకథలను పరిష్కరించడం, అనుభవాలను పంచుకోవడం మరియు ఆలోచనలు మరియు ఆలోచనలను వ్యక్తీకరించడం డ్రాయింగ్, రైటింగ్ ద్వారా మూల్యాంకన భారాన్ని తగ్గించడానికి, ఇటువంటి కార్యకలాపాల ద్వారా అభ్యసనను అంచనా వేయడానికి సూచనలు ఇవ్వబడ్డాయి. సమర్థవంతమైన మరియు అర్థవంతమైన మూల్యాంకనం కోసం, ప్రతి సబ్జెక్టులో తరగతుల వారీగా అభ్యసన ఫలితాలు మరియు సామర్థ్యాలను గుర్తించారు మరియు ఉపాధ్యాయులు తదనుగుణంగా అభ్యసనను అంచనా వేయాలి.

ఈ పాఠ్యపుస్తక విధానానికి సంబంధించిన మూడు అంశాలను ఈ పరీక్ష ద్వారా అర్థం చేసుకోవచ్చు. e—'పుడ్ వి ఈట్' అనే అధ్యాయంలో, పిల్లలు సాంప్రదాయ వంటకాల గురించి నేర్చుకుంటారు హాబ్ (ఒక రకమైన ఆకుపచ్చ) saag ఇది శ్రీనగర్ లో ప్రసిద్ధి చెందింది). ఈ సంఘటన వారి స్వంత ప్రాంతంలో మరియు మన దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో వివిధ రకాల ఆహారాల గురించి ఆసక్తిని రేకెత్తిస్తుంది. ఈ అన్వేషణ నిర్దిష్ట ఆహార పదార్థాన్ని వండడానికి ఉపయోగించే పదార్థాలను అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నప్పుడు, ఈ ఆహారాలు ఉద్భవించిన ప్రాంతాల గురించి మరియు వాటి సాంస్కృతిక పద్ధతుల గురించి తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నప్పుడు వివిధ విషయాలను ఏకీకృతం చేస్తుంది. భారతదేశం అంతటా సాంస్కృతిక పద్ధతులను ఆహారం ఎలా ప్రతిబింబిస్తుందో పిల్లలు పరిశీలిస్తారు. అటువంటి ఇంటర్ డిసిప్లినరీ విధానం పిల్లల అవగాహనను లోతుగా చేస్తుంది మరియు సబ్జెక్టులు, థీమ్ లు మరియు భావనల మధ్య గొప్ప కనెక్షన్లను ఏర్పరచడంలో వారికి సహాయపడుతుంది.

మన అద్భుత ప్రపంచం పిల్లల చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచానికి సంబంధించిన ఇతివృత్తాలకు సంబంధించి నాలుగు యూనిట్లుగా రూపొందించబడింది. ప్రతి యూనిట్ యొక్క నిర్మాణం పిల్లలను సమర్థవంతంగా నిమగ్నం చేయడానికి రూపొందించిన ఒక క్రమబద్ధమైన ఆకృతిని అనుసరిస్తుంది.

యూనిట్లోని ప్రతి అధ్యాయంలో బోధించే భావనలు మరియు నైపుణ్యాలకు ఇంటరాక్టివ్-కమ్-డైలాగ్ లేదా స్టోరీ-కమ్-కథనం విధానం ఉంటుంది. ఉదాహరణకు, యూనిట్ 2 లో, 'గెటింగ్ టు నో ఫ్లాంట్స్' థీమ్ ఒక తోటను అన్వేషిస్తున్న మరియు వివిధ రకాల మొక్కలు, మొక్క యొక్క భాగాలను కనుగొనే పిల్లల మధ్య ఇంటరాక్టివ్ సంభాషణను అందిస్తుంది మరియు సమతుల్య మరియు సామరస్యపూర్వక జీవనం కోసం మొక్కలను జాగ్రత్తగా చూసుకోవాల్సిన అవసరాన్ని అందిస్తుంది.

ప్రతి చాప్టర్ లోని కంటెంట్ చైల్డ్ ఫ్రెండ్లీగా ఉంటుంది మరియు అభ్యసన ప్రక్రియలో పిల్లల చురుకైన భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది. స్వీయ-

వివరణాత్మక దృష్టాంతాలు పిల్లలలో పరిశీలన మరియు విమర్శనాత్మక-ఆలోచనా నైపుణ్యాలను పెంపొందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి. ఈ పుస్తకంలోని భాష, భావనల స్థాయి వయసుకు తగిన విధంగా, మన దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలకు సంబంధించినదని ఒక ప్రయత్నం జరిగింది.

ప్రతి యూనిట్ ప్రారంభంలో, ప్రతి చాప్టర్ కు ఒక కాన్సెప్ట్ స్కీమ్ ఇవ్వబడుతుంది, ఇది కావలసిన సామర్థ్యాలు మరియు ఆశించిన అభ్యసన ఫలితాలను లక్ష్యంగా చేసుకోవడానికి సహాయపడుతుంది.

పుస్తకంలో ఉపయోగించిన భాష సరళంగా మరియు స్పష్టంగా ఉంటుంది, మొత్తం నాలుగు యూనిట్లలో ఇవ్వబడిన భావనలను పిల్లలు సులభంగా అర్థం చేసుకోగలుగుతారు. ఏదేమైనా, ఈ పుస్తకం సున్నితమైన సవాలును అందించడానికి మరియు పిల్లల భాషా నైపుణ్యాలను విస్తరించడానికి కొన్ని కొత్త పదజాలాన్ని కూడా చేర్చింది, ఉదాహరణకు, పదార్థాలు మరియు వాటి లక్షణాల గురించి నేర్చుకునే సందర్భంలో 'పారదర్శక', 'అపారదర్శక' మరియు 'పారదర్శక' వంటి పదాలను పరిచయం చేయడం ద్వారా. వాస్తవ ప్రపంచ వస్తువులకు సంబంధించి ఈ పదాలను అర్థం చేసుకోవడానికి పిల్లలకు సహాయపడటానికి దృష్టాంతాలు మరియు వర్ణనల ద్వారా వివరించబడింది.

ఇంకా, ప్రతి అధ్యాయం ఒక అంతర్నిర్మిత మూల్యాంకన ఆలోచనను కలిగి ఉంటుంది, ఇది పిల్లల పురోగతిని ట్రాక్ చేయడానికి మరియు తదనుగుణంగా అభ్యసన-బోధన వ్యూహాలను రూపొందించడంలో సహాయపడుతుంది. ఈ మదింపు ఆలోచనలలో ఇంటి నుండి పాఠశాలకు స్కెచ్ గీయడం, సృష్టించడం వంటి కార్యకలాపాలు ఉంటాయి రంగోలి ప్రకృతి నుండి పదార్థాలను ఉపయోగించడం, చర్చా పాయింట్లు, ట్రాఫిక్ గుర్తులను సరిపోల్చడం, కొన్ని చిత్రాలను లేబుల్ చేయడం, మొక్కల పెరుగుదలను పరిశీలించడానికి సాధారణ ప్రయోగాలు నిర్వహించడం లేదా మొక్క యొక్క వివిధ భాగాల విధుల గురించి ఓపెన్-ఎండెడ్ ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇవ్వడం.

'ఆలోచిద్దాం' అనేది అధ్యాయం నుండి నేర్చుకున్న విషయాలను సంక్షిప్తీకరించడానికి పిల్లలకు అవకాశం కల్పించే విభాగం.

పుస్తకంలో ఇచ్చిన కార్యకలాపాలు సూచనాత్మకంగా ఉంటాయి. పిల్లలపై ఎటువంటి ఒత్తిడి పడకుండా, పుస్తకంలో ఇచ్చిన వాటితో పాటు అదనపు కార్యకలాపాలను సృష్టించడానికి మరియు వారు పిల్లలను వారి స్థానిక వాతావరణంతో అనుసంధానించేలా చూడటానికి ఉపాధ్యాయులకు స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. మన అద్భుత ప్రపంచం, మేము మా పిల్లలకు డైనమిక్ మరియు ఆకర్షణీయమైన అభ్యాస అనుభవాలను అందించడానికి ప్రయత్నించాము.

ఈ పుస్తకం ప్రకృతి అద్భుతాలను అర్థం చేసుకోవడానికి ద్వారాలను తెరుస్తుందని మరియు ఈ ముఖ్యమైన ఇంటర్ డిసిప్లినరీ సబ్జెక్టు యొక్క మెరుగైన అభ్యసన-బోధనకు దారితీస్తుందని మేము ఆశిస్తున్నాము.

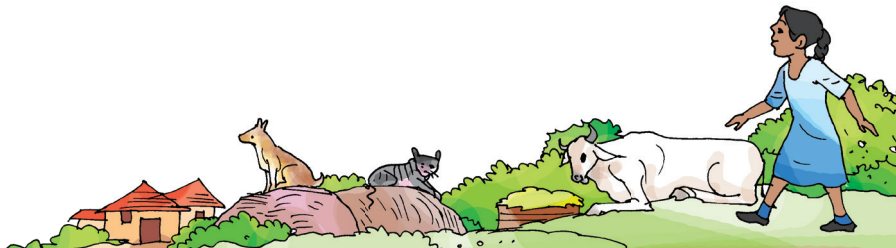
మన జాతీయ గీతం

జన గణ మన అధినాయక జయహే,
భారత భాగ్య విధాతా!
పంజాబ, సింధు, గుజరాత, మరాఠా,
ద్రావిడ, ఉత్కళ, వంగ!
వింధ్య, హిమాచల, యమునా, గంగ,
ఉచ్చల జలధితరంగ!
తవ శుభనామే జాగే!
తవ శుభ ఆశిష మాగే!
గాహే తవ జయ గాథా!
జనగణ మంగళదాయక జయహే
భారత భాగ్యవిధాతా!
జయహే! జయహే! జయహే!
జయ జయ జయ జయహే!

మొదటగా రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ చేత బంగాలో రూపొందించబడిన మన జాతీయ గీతం, దాని హిందీ వెర్షన్లో 24 జనవరి 1950న రాజ్యాంగ సభ ద్వారా భారతదేశ జాతీయ గీతంగా ఆమోదించబడింది.

జాతీయ పాఠ్యాంశాలు మరియు బోధనా అభ్యాసన సామగ్రి కమిటీ (ఎన్ ఎస్ టి సి)

1. .ఎం.సి. పంత్, ఛాన్సలర్ జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక మరియు పరిపాలన సంస్థ (ఎన్ఐఈపీఎ), చైర్ పర్సన్))
2. మంజుల్ భార్గవ, ఆచార్య, ప్రిన్సిపాల్ విశ్వవిద్యాలయం (కో-చైర్ పర్సన్)
3. సుధా మూర్తి, ప్రఖ్యాత రచయిత్రి మరియు విద్యావేత్త
4. వివేక్ దేబ్రాయ్, చైర్ పర్సన్, ఆర్థిక సలహా మండలి - ప్రధాన మంత్రి (ఈఎస్ - పీఎం).
5. శేఖర్ మండే, మాజీ డీజీ, సిఎస్ఐఆర్, విశిష్ట ప్రొఫెసర్- సావిత్రిబాయి పూలే పూణే విశ్వవిద్యాలయం, పూణే
6. సుజాతా రామాద్రి, ఆచార్య, యూనివర్సిటీ ఆఫ్ బ్రిటిష్ కలంబియా, కెనడా
7. శంకర్ మహదేవన్, మ్యూజిక్ మాస్ట్రో, ముంబై
8. యు.విమల్ కుమార్, డైరెక్టర్, ప్రకాశ్ పదుకొనే బ్యాడ్మింటన్ అకాడమీ, బెంగళూరు
9. మైఖేల్ డానినో, విజిటింగ్ ప్రొఫెసర్ ఐఐటీ-గాంధీనగర్
10. సురీనా రాజన్, ఐ.ఎ.ఎస్ (రిటైర్డ్), హర్యానా, మాజీ డీజీ, HIPA
11. చాము కృష్ణ శాస్త్రి, చైర్ పర్సన్, భారతీయ భాషా సమితి, విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ.
12. సంజీవ్ సన్యాల్, సభ్యుడు, ఆర్థిక సలహా మండలి - ప్రధాన మంత్రి (ఈఎస్ - పీఎం)
13. ఎం.డి. శ్రీనివాస్, చైర్ పర్సన్, సెంటర్ ఫర్ పాలసీ స్టడీస్, చెన్నై
14. గజానన్ లోందే, హెడ్ ఆఫీస్, ఎన్ ఎస్ టి సి.
15. రాబిన్ ఛెత్రి, డైరెక్టర్. ఎస్ సి ఈ ఆర్ టి, సిక్కిం.
16. ప్రత్యూష కుమార్ మండల్, ఆచార్య డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ ఇన్ సోషల్ సైన్సెస్, ఎస్సీఈఆర్డీ, న్యూఢిల్లీ
17. దినేష్ కుమార్, ఆచార్య మరియు తలఫ్లానింగ్ అండ్ మానిటరింగ్ డివిజన్, ఎన్ సి.ఈ ఆర్ టి, న్యూఢిల్లీ
18. కీర్తి కపూర్, ఆచార్య, భాషా విద్యా విభాగం, ఎన్ సి.ఈ ఆర్ టి, న్యూఢిల్లీ
19. రంజనా రంజనా అరోరా, ఆచార్య మరియు హెడ్, పాఠ్యాంశాల అధ్యయనం మరియు అభివృద్ధి విభాగం, ఎన్ సి.ఈ ఆర్ టి, న్యూఢిల్లీ, సభ్య-కార్యదర్శి).

Educate her, as She will Spread the Light of Knowledge

పాఠ్యపుస్తక అభివృద్ధి బృందం

మార్గదర్శకత్వం

మహేష్ చంద్ర పంత్, చైర్ పర్సన్- ఎన్ ఎస్ టి సి, కోఆర్డినేషన్ కమిటీ సభ్యుడు, కరిక్యులర్ ఏరియా గ్రూప్ (కాగ్): ప్రిపరేటరీ స్టేజ్.

మంజుల్ భార్గవ్ కో-చైర్ పర్సన్- ఎన్ ఎస్ టి సి, కోఆర్డినేషన్ కమిటీ సభ్యుడు, కాగ్: ప్రిపరేటరీ స్టేజ్.

సునీతి సన్వల్, ఆచార్య మరియు హెడ్ ప్రాథమిక విద్యా శాఖ, ఎన్ సి ఇ ఆర్ టి, న్యూఢిల్లీ మరియు మెంబర్-కన్వీనర్, కోఆర్డినేషన్ కమిటీ, కరిక్యులర్ ఏరియా గ్రూప్: ప్రిపరేటరీ స్టేజ్

చైర్ పర్సన్, సబ్ గ్రూప్ (టీడబ్ల్యూఏయూ)

రాబిన్ ఛెత్రి, డైరెక్టర్ .ఎస్సీఈఆర్డీ, సిక్కిం

సహాయకులు

అనితా భట్నాగర్, మాజీ ఐ.ఎ.ఎస్ మరియు బాలల పుస్తకాల రచయిత
అర్చన పాణిగ్రామ్, ప్రోగ్రామ్ డైరెక్టర్ సెంటర్ ఫర్ ఎన్విరాన్మెంట్ ఎడ్యుకేషన్ (సీఈఈ), అహ్మదాబాద్

బినయ్ పట్టనాయక్. చీఫ్ కన్సల్టెంట్ ఎంఎస్టీసీ ప్రోగ్రామ్ ఆఫీస్, ఎన్సీఈఆర్డీ, న్యూఢిల్లీ

చోంగ్షిమ్మె, అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్- డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషన్, ఎన్సీఈఆర్డీ, న్యూఢిల్లీ

దేవ్రా దత్తా పరిశోధన మరియు డాక్యుమెంటేషన్ కన్సల్టెంట్, ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ రూరల్ మేనేజ్మెంట్, ఆనంద్

ధన్య కృష్ణ, అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్- డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషన్, ఎన్సీఈఆర్డీ

డికిలా లెప్పా, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ ఎన్సీఈఆర్డీ, సిక్కిం

గాయత్రి దవే, ప్రోగ్రామ్ కోఆర్డినేటర్ సెంటర్ ఫర్ ఎన్విరాన్మెంట్ ఎడ్యుకేషన్ (సీఈఈ), అహ్మదాబాద్

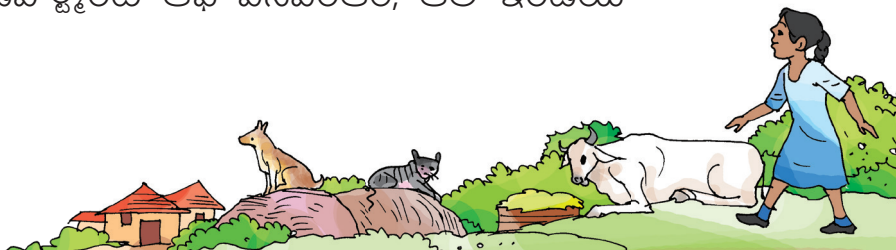
జయశ్రీ రామదాస్, రిటైర్డ్ ఆచార్య సైన్స్ ఎడ్యుకేషన్, హెచ్పీసీఎస్ఈ, టీఐఎఫ్ఆర్ హైదరాబాద్

మహేంద్రకుమార్ అర్జన్ ఛోటాలియా, మాజీ డీన్, ఫ్యాకల్టీ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ మరియు తల్పొస్టే గ్రాడ్యుయేట్ డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్, సర్దార్ పటేల్ యూనివర్సిటీ, గుజరాత్

మాతృకా శర్మ, PGT (చరిత్ర), గవర్నమెంట్ సీనియర్ సెకండరీ స్కూల్, డిక్లింగ్, సిక్కిం

పటేల్ రాకేష్ కుమార్ చంద్రకాంత్ ప్రధాన ఉపాధ్యాయుడు, నవ నదీసర్ ప్రాథమిక పాఠశాల, పంచమహల్, గుజరాత్

రామ జయసుందర్, హెడ్- డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎన్ఎంఆర్, ఆల్ ఇండియా

ఇన్నిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ (ఎయిమ్స్), న్యూఢిల్లీ
 రొమిలా భట్నాగర్, అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్- డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎలిమెంటరీ
 ఎడ్యుకేషన్, ఎన్సీఈఆర్ఠి, న్యూఢిల్లీ
 సందీప్ కుమార్, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్- డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎలిమెంటరీ
 ఎడ్యుకేషన్, ఎన్సీఈఆర్ఠి, న్యూఢిల్లీ
 పమీన్ పడాలకర్, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ టాటా ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ సోషల్ సైన్సెస్,
 ముంబై

శ్రీదేవి కె.వి., అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్, రీజనల్ ఇన్నిట్యూట్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్,
 అజ్మీర్

స్వాతి షెలార్, సీనియర్ ప్రాజెక్ట్ అసోసియేట్, సెంటర్ ఫర్ క్రియేటివ్ లెర్నింగ్,
 ఐఐటీ గాంధీనగర్

తరుణ్ చౌబినా, డైరెక్టర్, పెడగాజీ అండ్ ఇన్నోవేషన్స్ (సైన్స్) సీడ్ 2సాప్లింగ్
 ఎడ్యుకేషన్ ఫౌండేషన్, బెంగళూరు

తులికా డే, అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్, నార్త్ ఈస్టర్న్ రీజనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్
 ఎడ్యుకేషన్, పిల్లంగ్.

కపూర్ వెయిన్, నేచర్ ఎడ్యుకేషన్ కన్సల్టెంట్, నేచర్ క్లాస్ రూమ్స్, బెంగళూరు
 విజయ్ దత్తా, ముఖ్యమైన, మోడర్న్ స్కూల్, బారాఖంబ రోడ్, న్యూఢిల్లీ

వి.రామనాథన్, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ టాటా ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ సోషల్ సైన్సెస్
 (టిస్), ముంబై

సమీక్షకులు

మంజుల్ భార్గవ, కో-చైర్ పర్సన్, ఎన్ఎస్ఐసి మరియు మెంబర్ కోఆర్డినేషన్
 కమిటీ, కాగ్: సన్నాహక దశ

అనురాగ్ బెహర్, మెంబర్- జాతీయ పర్యవేక్షణ కమిటీ (ఎన్ఓసీ)

రంజనా అరోరా, ఆచార్య మరియు తల- డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ కరిక్యులమ్ స్టడీస్
 అండ్ డెవలప్మెంట్, ఎన్సీఈఆర్ఠి, న్యూఢిల్లీ

ఘజ్నాన్ లోధే, తల- ఎన్ఎస్ఐసీ ప్రోగ్రామ్ ఆఫీస్

మెంబర్ కోఆర్డినేటర్లు, సబ్ గ్రూప్ (టీడబ్ల్యూఎయూ)

రొమిలా భట్నాగర్, అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్- డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎలిమెంటరీ
 ఎడ్యుకేషన్, ఎన్సీఈఆర్ఠి, న్యూఢిల్లీ

కవితా శర్మ, ఆచార్య- డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషన్, ఎన్సీఈఆర్ఠి,
 న్యూఢిల్లీ

సరళా వర్మ, అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్ (కో-ఆర్డినేటర్), డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ టీచర్
 ఎడ్యుకేషన్, ఎన్సీఈఆర్ఠి, న్యూఢిల్లీ

కృతజ్ఞతలు

జాతీయా విద్యా పరిశోధన మరియు శిక్షణ మండలి (ఎన్ సి ఇ ఆర్ టి) ఈ పాఠ్యపుస్తకాన్ని అభివృద్ధి చేయడంలో బహుముఖ అంశాలను (cross-cutting themes) ల పై మార్గదర్శకాల కోసం జాతీయ పాఠ్యప్రణాళిక ఫ్రేమ్వర్క్ ల పర్యవేక్షక కమిటీ యొక్క గౌరవనీయ చైర్పర్సన్ మరియు సభ్యులు, కరిక్యులర్ ఏరియా గ్రూప్ (కాగ్) చైర్పర్సన్ మరియు సభ్యుల మార్గదర్శకత్వం మరియు వారి సహకారం అందించినందుకు కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తుంది.

ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషన్ డిపార్ట్మెంట్ ప్రొఫెసర్ వరదా నికల్లే మద్దతును ఎన్సిఈఆర్టి గుర్తించింది; కీర్తి కపూర్, ప్రొఫెసర్, భాషల విభాగం; ఇంద్రాణి భాదురి, ప్రొఫెసర్ మరియు హెడ్, ఎడ్యుకేషనల్ సర్వే డివిజన్, ఎన్సిఈఆర్టి ; మోనా యాదవ్, ప్రొఫెసర్, జెండర్ స్టడీస్ విభాగం, ఎన్సిఈఆర్టి ; వినయ్ సింగ్, ప్రొఫెసర్ మరియు హెడ్, డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ ఆఫ్ స్పోషల్ నీడ్స్, ఎన్సిఈఆర్టి ; మిల్లీ రాయ్, ప్రొఫెసర్ మరియు హెడ్, జెండర్ స్టడీస్ విభాగం, ఎన్సిఈఆర్టి ; మరియు జ్యోత్స్నా తివారీ, ప్రొఫెసర్ మరియు హెడ్, డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ ఇన్ ఆర్ట్స్ అండ్ ఎస్టెటిక్స్, ఎన్సిఈఆర్టి ; ఈ పాఠ్యపుస్తకంలో జెండర్ ఇంటిగ్రేషన్, ఇన్ క్లూజన్, ఆర్ట్ ఎడ్యుకేషన్ వంటి క్రాస్ కటింగ్ థీమ్ లను సమీక్షించినందుకు.

గజానన్ లోంధే గారికి ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు, హెడ్ మరియు బినయ్ పట్నాయక్, చీఫ్ కన్సల్టెంట్, ఈ పాఠ్యపుస్తకం యొక్క కంటెంట్ పైనలైజేషన్ మరియు అంశాల రూపకల్పన కోసం సమన్వయం చేయడంలో ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించిన ఎన్ఎస్ఐసి ప్రోగ్రామ్ ఆఫీస్, ఎన్సిఈఆర్టి.

కంటెంట్ ఎడిటింగ్ లో గార్గి కాలేజ్ అపర్ల జోషి, ఢిల్లీ యూనివర్సిటీకి చెందిన ఎల్ ఎస్ ఆర్ స్మృతి శర్మ సహకారం అభినందనీయం. - సుస్మితా మాలిక్, మాజీ ఎన్సిఈఆర్టి కన్సల్టెంట్, మరియు రచయిత; మంజు జైన్, మాజీ ఆచార్య, డి., స్పెర్డ్; బల్లిత్ కౌర్, ముఖ్యమైన మరియు కోఆర్డినేటర్ పీఈసీ సమగ్ర శిక్ష, ఢిల్లీ; రిపైర్డ్ అయిన సంగీతా అరోరా. గురువు, కేంద్రీయ విద్యాలయ పాలిమార్ బాగ్, న్యూఢిల్లీ మరియు సుపర్ల దివాకర్ కూడా కంటెంట్ ఎడిటింగ్ మరియు అనువాదంలో సహాయపడ్డారు. బెంగళూరులోని అజీమ్ ప్రేమ్మీ విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన తిరాంగ్ లూయికాంగ్ రంగనమేయి, అరుణ్ నాయక్ మరియు రోనితా శర్మ ఈ పుస్తకంలోని విషయాలను మెరుగుపరచడంలో వారి విద్యాపరమైన సహకారానికి గాను.

సంగీత మాధుర్, హర్షన్ కౌర్, రింకీ, చంచల్ దహియా, తరణ్ దీప్ కౌర్,

మమత, మనీష్ లు పాఠ్యపుస్తకాన్ని రూపొందించడంలో సాంకేతిక సహకారం అందించడం అభినందనీయం.

ఎన్సి ఈ ఆర్టి పబ్లికేషన్ డివిజన్ డిటిపి సెల్ ఇన్చార్జి పవన్ కుమార్ బారియర్ సహకారాన్ని కౌన్సిల్ గుర్తించింది; ఇల్మా నాసిర్, ఎడిటర్ (కాంట్రాక్ట్), విపన్ కుమార్ శర్మ, వివేక్ రాజ్ పూత్ మరియు బిట్టు కుమార్ మహతో, DTP ఆపరేటర్లు (కాంట్రాక్ట్), పబ్లికేషన్ డివిజన్, ఎన్సిఈఆర్టి ఈ డాక్యుమెంట్ కి తుది రూపాన్ని అందించారు.

© NCERT
not to be republished

విషయ సూచిక

ముందుమాట

పాఠ్యపుస్తకం గురించి

iii

v

యానిట్ 1: మన కుటుంబాలు మరియు కమ్యూనిటీలు

అధ్యాయం 1: కుటుంబం మరియు స్నేహితులు

3

అధ్యాయం 2: మేళాకు వెళ్తున్నాము

19

అధ్యాయం 3: పండుగలను జరుపుకోవడం

34

యానిట్ 2: మన చుట్టూ ఉన్న జీవితం

అధ్యాయం 4: మొక్కల గురించి తెలుసుకోవడం

47

అధ్యాయం 5: మొక్కలు మరియు జంతువులు కలిసి జీవిస్తాయి

62

అధ్యాయం 6: సామరస్యంగా జీవించడం

72

యానిట్ 3: ప్రకృతి ప్రసాదించిన వరం

అధ్యాయం 7: నీరు- ప్రకృతి ఒక అమూల్యమైన వరం

86

అధ్యాయం 8: మనం తినే ఆహారం

100

అధ్యాయం 9: ఆరోగ్యంగా మరియు సంతోషంగా ఉండటం

109

యానిట్ 4: మన చుట్టూ ఉన్న విషయాలు

అధ్యాయం 10: పదార్థాల ప్రపంచం

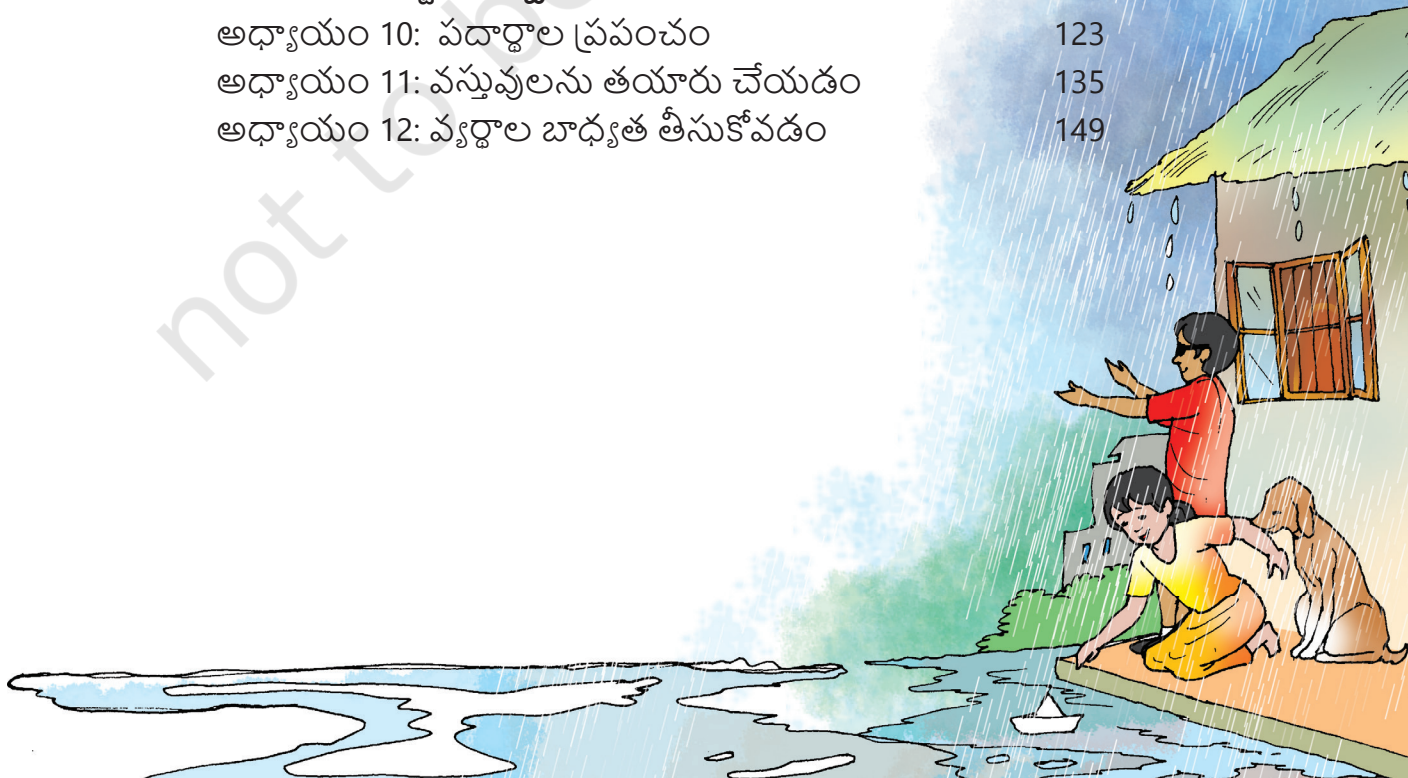
123

అధ్యాయం 11: వస్తువులను తయారు చేయడం

135

అధ్యాయం 12: వ్యర్థాల బాధ్యత తీసుకోవడం

149

*If you are stressed, anxious, worried,
sad or confused about*

Studies and Exams

Personal Relationships

Career Concerns

Peer Pressure

Seek Support of Counsellors

**Call
8448440632**

**National Toll-free
Counselling Tele-Helpline
8am to 8pm
All days of the week**

MANODARPAN

Psychosocial Support for Mental Health & Well-being of Students
during the COVID-19 Outbreak and beyond
(An initiative by Ministry of Education, Government of India, as part
of Atma Nirbhar Bharat Abhiyan)

[www.https://manodarpan.education.gov.in](https://manodarpan.education.gov.in)